

Évközi 20. vasárnap

Róm 11,13–15. 29–32

Szent búza zsengéje szent kenyér lesz

¹³Nektek, pogányoknak meg azt mondom: Mint a pogányok apostola, nagyra tartom szolgálatomat, ¹⁴hátha vetélkedésre sarkallom véreimet, és néhányukat elvezetem az üdvösségre. ¹⁵Mert, ha már elvetésük megbékélése a világnak, mi más lesz fölvetelük, ha nem élet a halálból? [...]

²⁹Isten ugyanis nem bánja meg kegyelmi adományát és meghívását.

³⁰Amint egykor ti sem engedelmeskedtetek Istennek, most azonban az ő engedetlenségük következtében irgalomra találtatok, ³¹úgy ők is hitetlenek lettek az írántatok tanúsított irgalmasság miatt, hogy egykor majd irgalomra találjanak. ³²Isten ugyanis minden embert az engedetlenségben fogott össze, hogy mindenkin könyörüljön.

Állandó vitatéma, hogy a római keresztény közösség, akinek Pál a levelet írja zsidókeresztény vagy pogánykeresztény volt. Van, aki úgy gondolja mindkettő, és van, aki a római levélben szereplő témákból indul ki a törvény és a megigazulás, valamint Ábrahám és a többi őszövetési példaképek emlegetése miatt, és úgy véli, hogy többségben zsidókeresztényekről kell beszélni. Jóllehet nem tudjuk pontosan, ki alapította a római keresztény közösséget, talán menekült szírek, de az biztos, hogy Péter hosszú időt töltött Rómában. Igaz, amikor Péter Rómában volt, akkor Pál nem volt Rómában, amikor pedig Pál volt az örök városban, akkor Péter nem volt jelen. Csak mártíromságuk idején tartózkodnak mindketten a városban. Péter missziós jelenléte miatt, akit a zsidókeresztény közösségek tartottak szimbolikus vezetőjüknek, mégis azt gondolják, hogy a zsidókeresztények voltak többségben a közösségben. Végül a római levélhez kapcsolt üdvözetek, feltűnően sok nevet tartalmaznak, azonban ezek vagy görög vagy római nevek, amelyek ismét csak arra engednek következtetni, hogy pogánykeresztények voltak többségben. De ez az érv sem igazán lehangoló, mert a zsidók gyakorta használtak két nevet, egyet belső használatra a zsinagógái ismerőseiknek, ez volt a zsidó név, egyet pedig a pogány barátaikkal való kapcsolattartásra. Ezért pusztán a névből nem lehetett megmondani, hogy Pál római ismerősei pogányok vagy zsidók.

Mivel Róma nagy város volt, mindenképpen több keresztény közösség működését kell feltételeznünk. A levél ezen szakasza egyszerűen szól a zsidókhoz és a pogányokhoz is.

Pál úgy vélekedik, hogy azok a zsidók, akik nem csatlakoztak az evangéliumhoz, sokat veszítettek. Bár kijelenti, hogy ő úgy ismert, mint a pogányok apostola, mégis szeretné, ha vér szerinti testvérei közül, vagyis a zsidók közül, minél többet vezethetne Krisztushoz (14. v.). Ugyanakkor úgy gondolja, hogy a keresztény mozgalomnak nagyon használna a zsidók tömeges megtérése. Izrael, vagyis a zsidók hitetlenségét átmenetinek tartja (25b).

Pál egész életében a zsidókeresztény és a pogánykeresztény közösségek egymásra találásán munkálkodott, és egész életében el kellett szenvednie a kereszténység két csoportjának rivalizálását. Számos esetben izgatták ellene a közösségeket és zsinagógai barátait, ezért mondja „az evangéliumot tekintve ellenségek” (28. v.), de mivel nem vallja azt a nézetet, hogy ezzel elvesztették volna a kiválasztottságot, és értékesnek tartja a hit ószövetségi példáit és őseit (29. v.), ezért mégis kedvesnek tartja őket. Isten ugyanis nem bánta meg a kiválasztottságot és nem vonta vissza (29. v.).

Bár Pál a zsidóság részéről a legtöbbet támadott keresztény apostol, mégis a fenti szakasz nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a pogánykeresztény közösségekben az Ószövetséget és a zsidó vallási iratokat is megtartották szent könyvként. A zsidóság és a kereszténység a történelem folyamán sokat vitázott egymással, és nem minden esetben volt barátságos és erőszakmentes a párbeszéd a keresztények részéről. Mégis a keresztény egyház világméretű elterjedése egyben a héber ószövetségi szentírás, az ószövetségi kinyilatkoztatás világméretű elterjedését is jelentette. A 90 utáni szétszórás idején pedig a pogánykeresztény közösségek számos esetben nyújtottak menedéket menekülő hittestvéreiknek. Pálnak a kétféle eredetű keresztény közösség békéjének megteremtésére tett kísérlete végül is nem fulladt kudarcba.